

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ МИНТАҚАДА КЎП ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИ ТАКЛИФ ЭТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровнинг таклифига биноан 20-21 июль кунлари Чўлпонота шахрида бўлди.

21 июль куни Чўлпонота шахрида Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг	тўртинчи Маслаҳат учрашуви бўлиб ўтди. Қирғиз Республикаси	Президенти Садир Жапаров раислигидаги саммитда Ўзбекистон Республикаси	Президенти Шавкат Мирзиёев, Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт	Тоқаев, Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон ва Туркменистон
--	--	--	---	---

Президенти Сердар Берди-мухамедов иштирок этдилар. Минтақавий хавфсизликка замонавий хатар ва таҳдидларга қарши биргаликда чора кўриш борасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалалари, Марказий Осиё давлатларининг барқарор иқтисодий ўсишини таъминлаш, фаол маданий-гуманитар алмашинувларини давом эттириш мақсадида минтақавий шерикликни кенгайтириш истиқболлари муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида ушбу форматда йўлга қўйилган мунтазам мулоқот туфайли Марказий Осиёда дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга, мутлақо янги конструктив ҳамкорлик муҳитини яратишга муваффақ бўлинганини таъкидлади.

— Марказий Осиёнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини, изчил ижтимоий-иқтисодий тараққиётини таъминлаш бўйича мураккаб вазифаларни изчил ҳал қилиб келяпмиз, — деди Ўзбекистон Президенти.

Бу борада қўллаб-қўстасан бартараф этилди, фуқароларимиз эркин ҳаракатланиши, фаол маданий ва туристик алмашинувлар амалга оширилиши учун шароитлар яратилди. Ўзаро савдо ва инвестицияларнинг ўсишига хизмат қилаётган қўлай муҳит шакллантирилди.

Минтақа мамлакатлари саноат кооперацияси бўйича қўшма лойиҳаларни амалга оширишга киришди, самарали қўшилган қиймат занжирларини яратмоқда, транспорт

ва энергетика инфратузилмасини ривожлантирмоқда.

— Энг муҳими — барча ижобий ўзгаришларни биродар халқларимиз ҳис қилмоқда, — деди мамлакатимиз етакчиси.

Шу билан бирга, давлатимиз раҳбари жаҳондаги мураккаб вазият минтақамизга ҳам бевосита таъсир кўрсатаётганини таъкидлади.

Халқаро тартиботнинг оқибатларини прогноз қилиш оғир бўлган шиддатли трансформацияси кузатишмоқда. Дунё глобал миқёсда мулоқот ва ишонч тақчиллиги ортиб бораётганининг гувоҳи бўлмоқда.

Жаҳон иқтисодиётидаги инкйрозли ҳодисалар кўчаи-гани натижасида мамлакатларимиз анъанавий логистика занжирлари узилгани муаммосига дуч келмоқда, инфляция импорти ортмоқда, озиқ-овқат ва энергетик хавфсизликка хатарлар қаррасига кўпайди.

— Бундай шароитда Маслаҳат учрашувлари формати доирасида кўп томонлама ҳамкорликни мувофиқлаштириш ва самарадорлигини ошириш зарурати янада ошмоқда, — деди Шавкат Мирзиёев. — Алоҳида қайд этаман, бутун минтақанинг тинчлиги, барқарорлиги ва фаровонлиги жипслигимизга, Марказий Осиёнинг умумий манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича қатъий чоралар кўришга тайёрлигимизга боғлиқ.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ МАСЛАҲАТ УЧРАШУВИДАГИ НУТҚИ

Ҳурматли ҳамкасблар!

Бугунги учрашувимизнинг барча иштирокчиларини қутлашдан хурсандман.

Ҳурматли ҳамкасбларимнинг сўзларига қўшилган ҳолда, Қирғизистон Президенти муҳтарам Садир Нурғожоевичга самимий қабул ва саммитни аъло даражада ташкил этгани учун миннатдорлик билдираман.

Шунингдек, Маслаҳат учрашувида илк бор иштирок этаётган ҳурматли Сердар Гурбангулиевични кўриб турганимдан мамнунман.

Бугун бир неча бор таъкидланганидек, ушбу форматда олиб борилаётган мулоқот туфайли дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга, минтақамизда мутлақо янги конструктив ҳамкорлик муҳитини яратишга муваффақ бўлди.

Марказий Осиёнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини, ижтимоий-иқтисодий тараққиётини таъминлаш бўйича мураккаб вазифаларни изчил ҳал этиб келмоқдамиз.

Бу борада қўллаб-қўстасан бартараф этилди, фуқароларимизнинг эркин ҳаракатланиши, фаол маданий ва сайёҳлик алмашувлари амалга оширилиши учун шароитлар яратилди. Ўзаро савдо ва инвестицияларнинг ўсишига хизмат қилаётган қўлай муҳит шакллантирилди.

Фақатгина сўнгги беш йилда минтақа ичида товар айирбошлаш ҳажми икки баробар ошди.

Биз саноат кооперацияси бўйича қўшма лойиҳаларни амалга оширишга ҳам киришдик, самарали қўшилган қиймат занжирларини яратмоқдамиз, транспорт ва энергетика инфратузилмасини ривожлантирмоқдамиз.

Энг муҳими — барча ижобий ўзгаришларни бизнинг биродар халқларимиз ҳис этмоқда.

Муҳтарам ҳамкасблар!

Жаҳондаги минтақамизга бево-сита таъсир кўрсатаётган мураккаб вазият бўйича бугун билдирилган фикр-мулоҳазаларни қўллаб-қувватлайман.

Халқаро тартиботнинг оқибатларини олдиндан айтиш қийин бўлган шиддатли трансформация жараёнлари кузатишмоқда. Биз глобал миқёсда мулоқот ва ишонч тақчил-

лиги тобора ортиб бораётганига гувоҳ бўлмоқдамиз.

Жаҳон иқтисодиётидаги инкйрозли ҳолатлар кучайиб бораётгани натижасида мамлакатларимиз анъанавий логистика занжирлари узилгани билан боғлиқ муаммага дуч келмоқда, инфляциянинг импорти ортмоқда, озиқ-овқат ва энергетика хавфсизлигига нисбатан хавф-хатарлар бир неча бор кўпаймоқда. Бундай шароитда Маслаҳат учрашувлари формати доирасида кўп томонлама ҳамкорликни мувофиқлаштириш ва самарадорлигини ошириш зарурати янада кучаймоқда.

Шуни алоҳида қайд этмоқчиман, бутун минтақамизнинг тинчлиги, барқарорлиги ва фаровонлиги жипслигимизга, Марказий Осиёнинг умумий манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича қатъий чоралар кўришга тайёрлигимизга боғлиқ.

Ҳурматли давлат раҳбарлари!

Кўп қиррали муносабатларни янада мустаҳкамлаш ва амалий минтақавий ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида умумий саъй-ҳаракатларимизни қуйидаги муҳим йўналишларга қаратишни мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз.

Биринчиси — иқтисодий йўналиш. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ижобий ўсиш суръатларига қарама-сандан, мамлакатларимизнинг савдо-иқтисодий ҳамкорлик салоҳияти тўлиқ ишга солинимасдан қолмоқда.

Турли ҳисоб-китобларга кўра, бугунги кунда минтақа ичидаги савдо улушига мамлакатларимиз ўртасидаги умумий товар айланишининг 5 фоизидан 10 фоизигача бўлган қисми тўғри келмоқда.

Шу муносабат билан ўзаро савдонинг рағбатлантиришининг янги шакл ва механизмларини фаол жорий қилишни таклиф этамиз.

Товар етказиб беришнинг қоидалари бирхиллаштирилган ва тартиб-таомиллари соддалаштирилган чегара ҳудудларида савдо зоналари тизимини яратиш шулар жумласидандир.

Бу борада учинчи мамлакатлардан қиммат ва ҳар доим ҳам сифатли бўлмаган импорт ўрнини ўзимизнинг ишлаб чиқарувчиларимиз маҳсулотлари ҳисобидан

тўлдириш бўйича саъй-ҳаракатларни тушуниш ва қўллаб-қувватлаш муҳим.

Саноат кооперацияси бўйича қўшма лойиҳаларни илгари суриш яна бир муҳим вазифадир.

Бизнес доираларимиз минтақа мамлакатлари иқтисодиётларининг рақобат нуктаи назаридан устуниқлари ва бир-бирини тўлдириб туришидан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш қувватларини яратишдан манфаатдор.

Шу муносабат билан саноатни ривожлантириш миллий дастурлари асосида Марказий Осиёда маҳаллийлаштириш ва импорт ўрнини босиш маконини шакллантириш бўйича умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш муҳим аҳамиятга эга.

Иқтисодиёт тармоқларини ракамлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратишни таклиф этаман.

Бу маҳсулот таннархини камайтириш ва рақобатбардошлигини таъминлаш имконини беради.

Савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш мақсадида ҳудудлараро тўғридан-тўғри ҳамкорлик борасидаги салоҳиятдан кенгроқ фойдаланиш ва ҳар йили Марказий Осиё ҳудудлари форумини ўтказишни йўлга қўйишни таклиф этамиз.

Шу билан бирга, минтақанинг инвестиция соҳасидаги умумий жозибадорлигини ошириш учун ягона қўлай ишбилармонлик муҳитини яратишга интилиш зарур.

Қадри дўстлар!

Фурсатдан фойдаланиб, яқинда Ўзбекистон ташаббуси билан қабул қилинган БМТ Бош Ассамблеясининг Марказий ва Жанубий Осиё ўртасидаги ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги махсус резолюциясини қўллаб-қувватлаганингиз учун сизларга миннатдорлик билдираман.

Ушбу ташаббуснинг давоми сифатида Ҳиндистон, Покистон ва Хитой бозорларига чиқиш учун муқобил транспорт йўлакларини илгари суриш бўйича «Йўл харитаси»ни ишлаб чиқиш муҳим, деб ҳисоблаймиз.

Ҳамкасбларимнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш чоратадбирлари юзасидан билдирган

таклифларини ҳам қўллаб-қувватлайман.

Шу маънода, мамлакатларимизда етарли миқдорда ишлаб чиқарилаётган кенг турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан аҳолини кафолатли таъминлашнинг комплекс тизимини биргаликда ишлаб чиқиш муҳим, деб ўйлайман. Бу, энг аввало, бошоқли дон, ёғ-мой ва озуқа экинлари, сархил ва қайта ишланган мева-сабзавот, гўшт-сут ва қўллаб бошқа маҳсулотлардир.

Ушбу масалаларда биз, биринчи навбатда, Марказий Осиёнинг умумий манфаатларидан келиб чиққан ҳолда, тизимли ишларни йўлга қўйишимиз лозим.

Иккинчи йўналиш — экология соҳасида кўп томонлама ҳамкорлик.

Бизнинг «Марказий Осиё учун «Яшил» кун тартиби» дастурини қабул қилиш тўғрисидаги ташаббусимизни қўллаб-қувватлаганингиз учун самимий миннатдорлик билдираман.

Ушбу дастур доирасида асосий эътиборни иқтисодиётни ис газидан холи қилиш бўйича халқаро мажбуриятларни бажариш; муқобил энергетика, энг аввало, сув, қуёш ва шомолдан электр олишни жадал ривожлантириш, электр энергиясини ўзаро етказиб беришни ташкил этиш; сувни тежайдиган ва экологик тоза технологияларни кенг жорий этиш, шунингдек, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш масалаларига қаратишни таклиф этамиз.

Тан олишимиз керак, «яшил тараққиёт» масалаларида биз, афсуски, жаҳоннинг етакчи минтақаларидан анча орқадамиз.

Узоқ истиқболда мамлакатларимизнинг рақобатбардошлигини таъминлаш учун ҳукуматларимизга бугунги кунда қабул қилаётган дастурни амалга ошириш бўйича Аниқ чора-тадбирлар режасини тайёрлашни топшириш зарур.

Гуманитар йўналишда маданият, таълим, спорт ва туризм соҳаларида ҳамда умумий тарихимизни чуқур ўрганиш борасида ҳамкорлик дастурларини амалга ошириш бўйича биргаликдаги ишларни кучайтиришни таклиф этаман. Буларнинг барчаси биродар халқларимизнинг янада яқинлашишига хизмат қилиши, шубҳасиз.

Мамлакатларимизда Марказий Осиё маданият, санъат ва кино фестивалини навбатма-навбат ўтказиб боришни таклиф қиламиз.

Туризм соҳасидаги ҳамкорлигини кенгайтириш имкониятларига алоҳида эътибор қаратмоқчиман.

Махсус туризм маршрутлари ва маҳсулотларини ишлаб чиқиш, умумий пиар-кампанияларни ўтказиш орқали минтақа ичидаги туризмни фаол рағбатлантириб боришимиз лозим.

Шу мақсадда ўзаро туризм оқимларини ошириш бўйича аниқ таклифларни тайёрлаш учун қўшма экспертлар гуруҳини тузишни таклиф этамиз.

Жорий йил май ойида Тошкент шахрида бўлиб ўтган Марказий Осиё ёшлар форумининг самарали яқунларига алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Ёшларимизнинг қараш ва интилишлари ўхшашлигига, уларнинг улкан интеллектуал салоҳиятига яна бир бор амин бўлди. Уларнинг илғор ташаббуслари, креатив ёндашувлари ва стартап лойиҳаларини бундан буён ҳам ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз лозим.

Навбатдаги учрашувимизгача Ёшларда доир сиёсатининг умумий йўналишлари тўғрисида кўп томонлама битим тайёрлашни таклиф этамиз.

Ҳурматли дўстлар!

Хавфсизлик соҳаси — минтақавий ҳамкорлигимизнинг стратегик йўналишидир.

Минтақавий хавфсизлик бўлимас ва энг аввало, бизнинг шериклигимиз қанчалик самарали йўлга қўйилганга боғлиқ эканини таъкидламоқчиман.

Шу маънода, экстремизм ва терроризм, уюшган жиноятчилик ва наркотрафик каби анъанавий таҳдидларга қарши курашда амалий ҳамкорлигимизни бундан буён ҳам кучайтириб боришимиз зарур.

Қўламини тобора ортиб бораётган интернетдаги ноқонуний фаолият билан боғлиқ янги хавф-хатарлар алоҳида эътибор қаратишимизни тақозо этмоқда.

Бугун ушбу таҳдидлар йўлида ҳеч қандай чегара йўқ — улар мобил телефонлар орқали кириб келмоқда.

Афсуски, Ўзбекистонда яқинда рўй берган фожиали воқеалар бизнинг режаларимизни бузишга, минтақамизда беқарор вазиятни вужудга келтиришга уринаётган бузғунчи қучлар мавжуд эканини яна бир бор тасдиқлади.

Шу муносабат билан ушбу йўналишларда минтақа мамлакатларининг Хавфсизлик кенгашлари ва махсус хизматлари раҳбарларининг мунтазам маслаҳатлашувларини йўлга қўйиш таклифларини қўллаб-қувватлаймиз.

Афғонистонда узоқ муддатли тинчликни таъминлашга ва унинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига кўмаклашиш масалаларида яқиндан ҳамкорликни давом эттириш биз учун энг муҳим устувор йўналиш бўлиб қолиши керак.

Биз ушбу мамлакатнинг энг яқин қўшилари сифатида бу заминдаги барқарорликдан биринчи навбатда ўзимиз манфаатдор бўлишимиз лозим. Мазкур муаммо халқаро ҳамжамият томонидан қандай қабул қилиниши ҳам кўп жihatдан айнан бизга боғлиқ.

Шунингдек, ушбу мамлакат билан савдо алоқаларини фаол ривожлантириш, уни минтақамиздаги иқтисодий жараёнларга жалб этиш, афғон халқига гуманитар ёрдамни кенгайтириш, муҳим ижтимоий ва инфратузилмавий лойиҳаларни илгари суриш таъдиримиз.

Ҳурматли ҳамкасблар!

Бугунги саммитимизнинг энг муҳим натижаси, ҳеч шубҳасиз, Марказий Осиёнинг тинчлиги ва барқарор тараққиёти йўлида дўстлик, яхши қўшничилик ва ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлашга қаратилган салмоқли ҳужжатлар тўплами қабул қилинаётганидир.

Ҳамкасбларимнинг фикрларига қўшилган ҳолда, Маслаҳат учрашуви натижалари мамлакатларимиз ўртасида стратегик шериклик ва ишончни мустаҳкамлашга хизмат қилади, амалий ҳамкорлик бўйича қўшма дастур ва лойиҳаларни илгари суриш учун қучли сурбат бағишлайди, деб ишонч билдираман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ МИНТАҚАДА КЎП ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИ ТАКЛИФ ЭТДИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Ўзбекистон Президенти долзарб масалалар юзасидан нуқтаи назарини баён қилди ҳамда кўп қиррали муносабатларни янада мустаҳкамлаш ва минтақада амалий ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган қатор таклифларни илгари сурди.

Ижобий суръатга қарамасдан, мамлакатларимизнинг савдо-иқтисодий ҳамкорлик салоҳияти рўёбга чиқарилмасдан қолаётгани таъкидланди. Бугун минтақа ичидаги савдо ҳиссасига турли ҳисоб-китобларга кўра, мамлакатларимиз ўртасидаги умумий товар айирбошловининг 5 фоизидан 10 фоизгача тўғри келмоқда.

Шу муносабат билан ўзаро савдони рағбатлантиришнинг янги шакл ва механизмларини фаол жорий қилиш таклиф этилди. Товар етказиб беришнинг қоидалари бирхиллаштирилган ва тартиб-таомиллари соддалаштирилган чегараолди савдо зоналари тизимини яратиш шулар жумласидан.

Давлатимиз раҳбари учинчи мамлакатлардан импортнинг ўрнини минтақа мамлакатларида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар билан босишга қаратилган лойиҳаларни амалга ошириш борасидаги саъй-ҳаракатларни фаоллаштиришга қачирди.

Саноат кооперацияси бўйича қўшма лойиҳаларни илгари суриш яна бир муҳим вазифадир. Президентимиз индустриал ривожланиш миллий дастурлари асосида Марказий Осиёда маҳаллийлаштириш ва импортнинг ўрнини босиш маконини шакллантиришга умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш муҳимлигини қайд этди.

Ўзбекистон етакчиси иқтисодиёт тармоқларини рақамлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратишга қачириб,

бу маҳсулот таннархини камайтириш ва рақобатбардошлигини таъминлашга хизмат қилишини таъкидлади.

Савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш мақсадида тўғридан-тўғри ҳудудлараро ҳамкорлик салоҳиятидан кенг-роқ фойдаланиш ва ҳар йили Марказий Осиё ҳудудлари форумини ўтказишни йўлга қўйиш таклиф этилди.

Шавкат Мирзиёев минтақадаги ҳамкорларга яқинда Ўзбекистон ташаббуси билан қабул қилинган БМТ Бош Ассамблеясининг Марказий ва Жанубий Осиё ўрта-сидаги ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги махсус резолюция қўллаб-қувватлагани учун миннатдорлик билдирди ҳамда ушбу ташаббуснинг давоми сифатида Ҳиндистон, Покистон ва Хитой бозорларига чиқиш учун муқобил транспорт йўлакларини илгари суриш бўйича «Йўл харитаси»ни ишлаб чиқишни таклиф этди.

Иштирокчиларнинг эътибори озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш бўйича биринчи навбатда Марказий Осиёнинг умумий манфаатларидан келиб чиққан ҳолда тизимли ишларни йўлга қўйиш лозимлигига қаратилди.

Шу мақсадда Президентимиз аҳолини мамлакатларимизда етарли ҳажмда ишлаб чиқарилаётган кенг турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан кафолатли таъминлашнинг комплекс схемасини биргаликда ишлаб чиқишни таклиф этди.

Экология соҳасидаги кўп томонлама ҳамкорлик муҳим аҳамиятга эга экани қайд этилди.

Ҳамкорларга эътиборни Ўзбекистон томонидан ишлаб чиқилган «Марказий Осиё учун «Яшил» кун тартиби» дастури доирасида иқтисодиётни карбонсизлантириш, муқобил энергетикани ривожлантириш ва ўзаро электр энергияси етказишни таш-

кил этиш, сув тежовчи ва экологик тоза технологияларни кенг жорий қилиш, шунингдек, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш масалаларига қаратиш таклиф этилди.

Президентимиз «яшил тараққиёт» масалаларида Марказий Осиё давлатлари бугун жаҳоннинг етакчи минтақаларидан анча орқада эканини афсус билан қайд этди.

— Мамлакатларимизнинг узоқ муддатли истикболда рақобатбардошлигини таъминлаш учун ҳукуматларда бугун қабул қилинаётган дастурни амалга ошириш бўйича Аниқ чора-тадбирлар режасини тайёрлашни топшириш зарур, — деди давлатимиз раҳбари.

Минтақа мамлакатларининг биродар халқларини янада яқинлаштириш мақсадида умумий тарихимизни чуқур ўрганиш, маданият, таълим, спорт ва туризм соҳаларида қўшма дастурларни амалга ошириш зарур.

Шу маънода, Президентимиз Марказий Осиё маданият, санъат ва кино фестивални навбатма-навбат ўтказиб боришни таклиф қилди.

Махсус туризм маршрутлари ва маҳсулотларини ишлаб чиқиш, ягона пиар-кампанияларни ўтказиш орқали минтақа ичидаги туризмни фаол рағбатлантиришимиз лозимлиги таъкидланди.

Ёшларга доир сиёсатнинг умумий йўналишлари тўғрисида кўп томонлама битим тайёрлаш ташаббуси илгари сурилди.

Давлатимиз раҳбари хавфсизлик соҳасидаги минтақавий ҳамкорликнинг стратегик йўналишларига алоҳида эътибор қаратди.

— Алоҳида қайд этаман, минтақа хавфсизлиги бўлинмас ва энг аввало, шериклигимиз қанчалик самарали йўлга қўйил-

ганига боғлиқ, — деди Шавкат Мирзиёев. — Шу маънода, экстремизм ва терроризм, уюшган жиноятчилик ва наркотрафикдек анъанавий таҳдидларга қарши курашда амалий ҳамкорлигимизни бундан буён ҳам кучайтириб боришимиз зарур.

Давлатимиз раҳбарининг фикрича, қўла-ми тобора ортиб бораётган интернетдаги ноқонуний фаолият билан боғлиқ янги хатарлар алоҳида эътиборни тақозо этмоқда.

Афғонистонда узоқ муддатли тинчликни таъминлашга ва унинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига қўмаклашиш масалаларида яқиндан ҳамкорликни давом эттириш биз учун энг муҳим устувор йўналиш бўлиб қолиши кераклиги таъкидланди.

Минтақа давлатлари ушбу мамлакатнинг энг яқин қўшнилари сифатида ундаги барқарорликдан биринчи навбатда ўзлари манфаатдор бўлишлари лозим, деди Ўзбекистон етакчиси.

Ушбу мамлакат билан савдо алоқаларини фаол ривожлантириш, уни минтақадаги иқтисодий жараёнларга жалб қилиш, афгон халқига гуманитар ёрдамни кенгайтириш, муҳим ижтимоий ва инфратузилмавий лойиҳаларни илгари суриш муҳим экани қайд этилди.

Президентимиз сўзининг якунида Маслаҳат учрашуви натижалари мамлакатларимиз ўртасида стратегик шериклик ва ишончни мустаҳкамлашга хизмат қилишига, амалий ҳамкорлик бўйича қўшма дастур ва лойиҳаларни илгари суришига кучли суръат бағишлашига ишонч билдирди.

Қозғоистон, Тожикистон, Туркменистон ва Қирғизистон Президентлари ўз нутқларида бундай мунтазам учрашувларнинг долзарб аҳамиятини алоҳида қайд этиб,

минтақада дўстлик, яхши қўшничилик ва шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлашга қаратилган қатор ташаббусларни илгари сурдилар.

Саммит якунида ХХI асрда Марказий Осиёни ривожлантириш йўлидаги дўстлик, яхши қўшничилик ва ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзоланди. Давлат раҳбарлари Чўлпонота Маслаҳат учрашувининг қўшма баёноти, 2022 — 2024 йилларда минтақавий ҳамкорликни ривожлантириш бўйича «Йўл харитаси», «Марказий Осиё учун «Яшил» кун тартиби» минтақавий дастури ҳамда Марказий Осиё давлатларининг кўп томонлама форматлар доирасидаги ҳамкорлиги концепциясини қабул қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Маслаҳат учрашуви доирасида Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон билан учрашув ўтказди.

Учрашувда олий даражада эришилган келишувларни амалга ошириш асосида яхши қўшничилик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини янада мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Савдо, саноат, қишлоқ ҳўжалиги, энергетика, транспорт ва логистика соҳаларида қўшма лойиҳаларни илгари суриш ҳамда амалий ҳамкорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон ва Тожикистон Президентлари долзарб минтақавий масалалар юзасидан ҳам фикр алмашдилар.

Шунинг билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қирғиз Республикасига ташрифи якунланди.

Ў.з.А.

Хорижий экспертлар:

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ЎЗАРО ИШОНЧ МИНТАҚА МАМЛАКАТЛАРИ ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Кеча Қирғизистоннинг Чўлпонота шаҳрида Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг тўртинчи Маслаҳат учрашуви бўлиб ўтди.

Саммитда давлат раҳбарлари минтақавий хавфсизликка оид замонавий таҳдидларга биргаликда жавоб беришда алоқаларни мустаҳкамлаш, барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш мақсадида минтақавий ҳамкорликни кенгайтириш, Марказий Осиё давлатларининг фаол маданий-гуманитар алоқашувини давом эттириш масалаларини муҳокама қилдилар.

Дунё нигоҳи

Санжай Кумар ПАНДЕЙ, Ҳиндистоннинг Жавахарлал Неру университети Россия ва Марказий Осиё давлатларини ўрганиш маркази профессори:

— Бутун дунёда

кескинлик ва рақобат ортиб бораётган таҳликали бир вақтда Чўлпонота шаҳрида Марказий Осиё давлат раҳбарларининг тўртинчи Маслаҳат учрашувининг ташкил этилиши ҳар доимгидан ҳам долзарб аҳамиятга эга.

Марказий Осиё минтақаси мамлакатларининг изчил тараққиёти, аҳоли ҳаёт даражасининг мунтазам ўсиб бораётгани ушбу мамлакатлар иқтисодиётининг ривожига билан бевосита боғлиқ. Маслаҳат учрашувида Президент Шавкат Мирзиёев томонидан илгари сурилган минтақа учун ҳаётий муҳим ташаббуслар, хусусан, савдо-иқтисодий соҳадаги ҳамкорликни ривожлантириш бўйича таклифлар ҳаётга изчил татбиқ этилади ва ўзининг амалий натижаларини кўрсатади, деб ҳисоблайман.

Барчамизга маълум, Ўзбекистон раҳбарияти томонидан қўшни давлатлар, Марказий Осиё мамлакатлари ҳамда минтақада ташқаридаги давлатлар ўртасидаги ўзаро дўстлик алоқаларини ривожлантириш борасида қатор таклифлар ишлаб чиқилди, уларнинг асарияти халқларга ҳамкорлар ва жаҳон ҳамжамияти томонидан ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Хусусан, 2021 йил 15-16 июль кунлари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган “Марказий ва Жанубий Осиё: минтақавий ўзаро боғлиқлик. Таҳдидлар ва имкониятлар” мавзuidaги халқаро конференция натижалари икки қўшни минтақа ўртасидаги барча соҳадаги мавжуд улкан салоҳиятни яққол кўрсатди. Бундан бир неча кун аввал БМТ Бош Ассамблеясининг Марказий ва Жанубий Осиё ўртасидаги ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги махсус резолюциянинг қабул қилингани алоҳида диққатга сазовор.

Бу борада Марказий Осиё давлат раҳбарлари Маслаҳат учрашувида ўртага ташланган Жанубий ва Шарқий Осиё мамлакатларига, хусусан, Ҳиндистон бозорига чиқиш учун муқобил транспорт йўлак-

ларини ривожлантириш бўйича “Йўл харитаси”ни ишлаб чиқиш таклифини тўлиқ қўллаб-қувватлайман. Ўйлайманки, ушбу долзарб ташаббуснинг ҳаётга татбиқ этилиши барча томон учун бирдек муҳим ва Жанубий Осиё минтақаси давлатлари томонидан ҳам қўллаб-қувватланади.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг бевосита ташаббуси билан бундан 4 йил аввал шаклланган Марказий Осиё давлат раҳбарлари Маслаҳат учрашуви бугунги кунда минтақадаги ягона ва муҳим мулоқот платформасига айланди. Мазкур мулоқот форматининг самарали фаолияти ва амалий аҳамияти дунёнинг турли минтақаларидаги қўллаб-даватларлар учун намуна ҳисобланади, деб биламан.

Ксенофонт ЛАМБРАКИС, Греция — Евроосиё альянси президенти, Ўзбекистоннинг faxрий консули:

— Мен Ўзбекистонда туғилиб ўсганман ва Марказий Осиё минтақаси халқлари ўртасида маданият, таълим, туризм, спорт ва бошқа соҳаларда алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш нақадар муҳим эканини яхши тушунаман.

Саммитни ана шундай очиқ шаклда ўтказиш ташаббуси Президент Шавкат Мирзиёевга тегишли эканидан фахрланамиз ҳамда уни ушбу муҳим ва зарур аънаа асосчиси, деб биламиз.

Мен ушбу саммитни олқишлайман, чунки унда қўллаб-долзарб масалалар қаторида, жумладан, ёшлар, маданият, спорт ва бошқа муҳим соҳалардаги ҳамкорлик истикболлари муҳокама қилинади. Ёшлар — келажагимиз, Ўзбекистонда мамлакатнинг жадал ривожланиш жараёнида ёш авлод вакилларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мен, Греция — Евроосиё альянси президенти сифатида ушбу соҳаларнинг барчасида “халқ дипломатияси” орқали Греция, Европа ва Марказий Осиё ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қўмаклашиш, Ўзбекистон томонидан илгари сурилган ташаббусларни тарғиб қилиш ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш тарафдориман.

Хосе Вентура БАЛЛЕСТЕР, Испаниянинг Стратегик ва халқаро тадқиқотлар жағғармаси халқаро ҳамкорлик бўлими бошлиғи:

— Ушбу саммит Марказий Осиё давлатлари ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун муҳим платформадир.

Шу билан бирга, Маслаҳат учрашувида Президент Шавкат Мирзиёев томонидан минтақавий доирада амалий ҳамкорликни кенгайтириш бўйича илгари сурилган ташаббуслар айни пайтда жуда долзарб ва амалий эканини алоҳида таъкидлашни муҳим, деб биламан.

Ўзбекистон сўнгги беш йилда МДҲ ҳамда Марказий ва Жанубий Осиё йўналишларидаги саъй-ҳаракатларини сезиларли даражада фаоллаштирди. Бун 2021 йил 15-16 июль кунлари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган “Марказий ва Жанубий Осиё: минтақавий ўзаро боғлиқлик. Таҳдидлар ва имкониятлар” мавзuidaги халқаро конференция ва жорий йил 25-26 июль кунлари бўлиб ўтадиган Афғонистон бўйича Тошкент конференцияси сингари глобал тадбирлар ҳам тасдиқлайди.

Бундан ташқари, кейинги йилларда Ўзбекистоннинг халқаро тузилмалардаги иштирокчини кенгайтириш тенденцияси мамлакатнинг минтақавий тузилмалардаги мавқеини ҳам мустаҳкамлашга яхши туртки бермоқда.

Маслаҳат учрашувида Ўзбекистон Президенти томонидан илгари сурилган ташаббусларга тўхталадиган бўлсак, маҳаллийлаштириш ва импорт ўрнини босиш бўйича Марказий Осиё маконини яратиш каби муҳим таклифни қайд этишни ўринли, деб ҳисоблайман. Бу шубҳасиз, минтақалараро савдо тезлиги ва экспорт ҳажмини оширишга кучли туртки беради.

Ўзбекистон етакчиси ана бир муҳим жиҳат — Афғонистон билан савдо алоқаларини фаол ривожлантириш, уни минтақавий иқтисодий жараёнларга жалб этиш, инсонпарварлик ёрдами қўламини кенгайтириш, муҳим ижтимоий ва инфратузилмавий лойиҳаларни илгари суришга яна бир қарра алоҳида эътибор қаратгани эътирофга молиқдир.

Анна ВОЛЬХАТТ, “Berliner Telegraph” журналининг Шарқий Европа, Кавказ ва Марказий Осиё бўйича иқтисодий эксперти ва шархловчиси (Германия):

— Сўнгги пайтларда бундай мазмун ва шаклдаги саммитларнинг мунтазам ўтказилаётганини фақат олқишлаш мумкин. Зеро, Марказий Осиё катта геостратегик ва геоиқтисодий аҳамиятли, 74 миллиондан ортиқ аҳолига эга минтақадир. Минтақа давлатларининг тарихи ва маданияти, иқтисодиёти ва инфратузилмаси бир-бири билан ҳамбарчас боғлиқ.

Ўзбекистон раҳбари Шавкат Мирзиёев лавозимга киришганидан бир йил ўтиб, 2017 йилда Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг шундай мазмундаги Маслаҳат учрашувларини мунтазам асосда ўтказиш ташаббуси билан чиққан эди. У Ўзбекистоннинг асосий мақсади Марказий Осиёни барқарор, иқтисодий ривожланган ва фаровон минтақага айлантириш эканини, бунга фақат биргаликдаги саъй-ҳаракатлар билан эришиш мумкинлигини қайта-қайта таъкидлайди. Ўзбекистон раҳбарининг ташаббуси кенг қўллаб-қувватланди ва амалиётга жадал татбиқ этилмоқда.

Навбатдаги Маслаҳат учрашувида Президент Шавкат Мирзиёев товар етказиб беришнинг қоидалари бирхиллаштирилган ва тартиб-таомиллари соддалаштирилган чегара ҳудудларида савдо зоналари тизимини яратиш, шунингдек, саноатни ривожлантириш миллий дастурлари асосида Марказий Осиёда маҳаллийлаштириш ва импорт ўрнини босиш маконини шакллантириш бўйича умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш зарурлигини таъкидлади.

Минтақа ноёб салоҳиятга эга. Янги воқелиқлар минтақада иқтисодий ҳамкорликнинг янги моделини яратиш бўйича қатъий қадамлар қўйишни талаб қилмоқда, Марказий Осиё давлатлари, асосан, бир-бирини тўлдирадиган иқтисодиётларга эга, янги “Усиш нүкталари” ва ривожланиш механизmlарини биргаликда излаш барча учун устувор вазифа ва имкониятдир.

Хайнрих ЦЕРТИК, “Internationale Ländliche Entwicklung e.V.” ташкилоти бошқаруви раиси, Германия Бундестагининг собиқ аъзоси:

— Ўзбекистоннинг сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ривожланишини катта қизиқиш билан кузатиб бораёلمиз. Германия — Ўзбекистон муносабатлари барқарор ижобий тенденцияни намоён этаётгани қувонarli. Мамлакатларимиз ҳукуматларининг турли соҳалардаги икки томонлама алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга ўзаро интилишларини

ҳис қилиш мумкин. Ҳаммаси янги Ўзбекистоннинг ислохотлар сиёсати тўғрйлидир.

Мамлакатда инсон манфаатлари учун амалга оширилаётган жадал ислохотлар самаралари, хусусан, болалар меҳнатидан фойдаланиш ва мажбурий меҳнатга барҳам берилгани, шунингдек, одам савдосига қарши курашиш тизими янада такомиллаштирилаётгани Ўзбекистон янгиланиш йўлидан дадил бораётганидан далолат беради.

Ўзбекистоннинг минтақавий ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини олқишлаймиз. Марказий Осиё давлатлари ва халқлари ҳамкорлигининг кенг қўламини мавжуд. Бу жиҳат ўзаро манфаатли иқтисодий алоқалар ривожланишига ёрдам беради ва ташқи иқтисодий зарбаларга чидамликни оширади.

Ўзбекистон раҳбари минтақавий ҳамкорликни чуқурлаштиришда қатъий ҳаракат қилмоқда. Чўлпонота шаҳрида бўлиб ўтган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг навбатдаги Маслаҳат учрашувида Шавкат Мирзиёев томонидан эълон қилинган янги муҳим ташаббуслар фикримиз тасдиқидир.

Бу ташаббуслар қўшни давлатлар раҳбарлари томонидан қўллаб-қувватланмоқда, минтақада янада интеграциялашув ва иқтисодий юксалиш жараёнларига хизмат қилмоқда. Бу ташаббуслар, шунингдек, Европа Иттифоқи манфаатларига тўлиқ жавоб беради, чунки барқарор ва фаровон Марказий Осиё Европа ҳамжамияти учун муҳимдир.

Фариза ШОМ, Малайзия Ислам цивилизацияси институти директори:

— Ўзбекистон Президентининг қўшнилари билан муносабатларни ривожлантириш бўйича ўта прагматик стратегияси Марказий Осиё давлатлари интеграцияси учун мустаҳкам пойдевор яратди ва у ўз самарасини бера бошлади. Бун Чўлпонота шаҳрида ўтказилган навбатдаги юқори даражадаги саммит якунлари ҳам тасдиқламоқда.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг саммит чоғида илгари сурган ташаббуслари, жумладан, ўзаро савдони рағбатлантиришнинг янги шакл ва механизмларини жорий қилиш, махсус чегара савдо зоналарини ташкил этиш, жаҳон бозорларига чиқиш учун муқобил транспорт йўлакларини рағбатлантириш, ўзаро савдо-сотикни қўллаб-қувватлашнинг янги шакллари ва механизмларини жорий этиш, саноатни ри-

вожлантириш миллий дастурлари асосида Марказий Осиёда маҳаллийлаштириш ва импорт ўрнини босиш маконини шакллантириш бўйича умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш бутун дунё бўйлаб нархлар кескин ошиб бораётган ва озиқ-овқат тақчиллиги кузатилаётган ҳозирги шaroитда жуда муҳим ва долзарб ҳисобланади.

Ишончим комилки, Марказий Осиёда кузатилаётган қулай сиёсий муҳит ва давлат раҳбарлари ўртасидаги ўзаро ишонч минтақа мамлакатлари иқтисодий тараққиёти ҳамда халқлар фаровонлигини янада юксалтиришга хизмат қилади.

Ривен Д’СУЗА, Кувайтнинг “Таймс Кувейт” газетаси ихрочи директори — бош муҳаррири:

— Таъкидлаш жоизки, Президент Шавкат Мирзиёев 2017 йил сентябрь ойида БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутқида билдирилган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Маслаҳат учрашувларини мунтазам ўтказиш ташаббуси минтақанинг барча мамлакатлари томонидан ҳар томонлама қўллаб-қувватланди. Бугун эса бу формат ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг самарали минтақавий механизмига айланди. Хусусан, Чўлпонота шаҳрида бўлиб ўтган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг навбатдаги учрашуви якунлари шундан далолат беради.

Марказий Осиё давлатларининг ҳамжиятликдаги саъй-ҳаракатлари самарасида кейинги йилларда минтақада интеграция, сиёсий ишонч, конструктив ҳамкорлик ва яхши қўшничилик муносабатлари мустаҳкамланиб бормоқда.

Ўзбекистон Президенти Чўлпонота шаҳрида сўзлаган нутқида дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини янада ривожлантириш, минтақада мутлақо янги конструктив ҳамкорлик муҳитини яратиш бўйича яна бир бор аниқ таклифлар билдирди.

Президент Шавкат Мирзиёев, биринчи навбатда, савдо-иқтисодий ҳамкорликни, хусусан, ўзаро савдон рағбатлантиришнинг янги шакл ва механизмларини жорий этиш, қўшма саноат кооперацияси лойиҳаларини илгари суриш, минтақавий сармоявий жозибадорликни ошириш орқали кенгайтириш зарурлигига эътибор қаратди.

Минтақада ва бутун дунёда юзага келган ҳозирги мураккаб вазиятда Ўзбекистон Президентининг хавфсизлик соҳасида минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, шунингдек, Афғонистонда узоқ муддатли тинчлик ва унинг барқарорлигини таъминлашга қўмаклашиш борасидаги шерикликни давом эттириш бўйича ташаббуслари муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ўзбекистон Президентининг барча ташаббуслари Марказий Осиё давлатлари ўртасида тинчлик ва дўстона муҳит яратишга қаратилган. Минтақавий интеграцияни мустаҳкамлашга хизмат қилаётган минтақа давлатлари ўртасидаги яқин ҳамкорлик ва мунтазам маслаҳатлашувлар бугунги кунда глобал геосиёсий бекарорлик, кучайиб бораётган таҳдидлар нуқтани назаридан ҳам жуда муҳим, деб ҳисоблайман.

«Дунё» АА.

ДОРИВОР ЎСИМЛИКЛАР КЛАСТЕРИ ҚАНДАЙ САМАРА БЕРМОҚДА?

Кейинги йилларда мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалиги тармоғига бозор механизмлари, жумладан, агрокластер тизимининг жорий этилгани қисқа фурсатда ўзининг ижобий самарасини берди. Пахта-тўқимачилик, тиббиёт, тоғ-кон ва металлургия каби соҳаларда шаклланган кластерлар фикримизни тасдиқлайди.

Кластерлар саноат ва қишлоқ ҳўжалигини модернизация қилиш, махсулотларни чуқур қайта ишлаш, пировардида четта хомашё эмас, қўшимча қийматга эга тайёр махсулот экспорт қилиш, бандликни таъминлаш, камбағалликни қисқартириш каби асосий вазифаларни самарали амалга оширмоқда.

Долзарб мавзу

Илмий ва инновацион ҳамкорлик зарурати

Кластерлар иқтисодийни диверсификациялаш ва рақобатбардошлигини оширишда кўл келаётир. Бу жараёнларнинг кенгайиб, ривожланиши асосида тармоқлар ва ҳудудлар интеграцияси ҳам такомиллашиб бормоқда. Айни пайтда Ўзбекистон иқтисодийнинг халқаро интеграцияси ҳам ривожланиб, корхоналар жаҳон бозорига қизиқ, халқаро савдонинг ривожланиши кузатиляпти.

Шу йил 20 май куни қабул қилинган “Доривор ўсимликлар хомашё базасидан самарали фойдаланиш, қайта ишлашни қўллаб-қувватлаш орқали қўшимча қиймат занжирини яратиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент Фармони Ўзбекистонда доривор ўсимликлар индустриясини шакллантириш, унинг самарадорлигини ошириш орқали аҳоли соғлиғини халқ табиобати асосида мустаҳкамлаш, биомаҳсулотлар асосида даволаш усулларини кенг жорий этиш, халқ табиобатини ривожлантириш, шунингдек, иқтисодийнинг янги салохиятларини ишга туширишга қаратилган.

Албатта, Фармонда кўтарилган масалаларнинг ечими турли соҳа олимлари, тадбиркорлар, давлат идоралари ва инвесторларнинг илмий ҳамда инновацион жиғслашувини тақозо этади. Ўзбекистонда олимлар тадбиркорлар томонидан кейинги ўн йилликда шундай ҳамкорлик олиб борилади ва маълум тажрибалар тўпланди. Бироқ бу жараён мўайян қийинчиликлар ҳамда интеграциянинг сустлиги сабабли қутилган натижаларни бермади.

Мисол тариқасида 2010 йилдан Ўзбекистонда топинамбур индустриясини шакллантириш борасида олиб боришган илмий-инновацион фаолиятни келтириш мумкин. Бу йўналишдаги ҳамкорлик асосида иқтисодчилар, агрономлар, биологлар, кимё-технологлар, фармацевтлар, диетологлар, муҳандис-механиклар ва бошқа соҳа олимлари салмоқли ишларни ташаббус кўрсатиб амалга оширдилар.

Топинамбур уруғчилиги, фермер ҳўжаликларида маданий етиштириш агротехнологияси, хомашёнинг давлат стандарти, чиқитсиз қайта ишлаш технологиялари биргаликда ишлаб чи-

Кластер, бу — тўпلاميш ишни амалга ошириш. Яъни бирор экинни ёки нарсани етиштиришдан тортиб уни тайёр махсулот сифатида ишлаб чиқаришгача бўлган жараённинг тизимли шакллантирилишидир. Ушбу амалиёт самарали бўлгани боис ҳам йилдан-йилга мамлакатимизда кластерлар сони ортиб бормоқда.

Тахлилларга кўра, 2017 йилда Ўзбекистонда 1 донга кластер ишлаган бўлса, 2018 йилда 15 та ва 2019 йилда бу рақам 75 тага чиқди. 2021 йилнинг ўзидан янгидан 25 та пахта-тўқимачилик, 80 та галлчилик, 13 та шолчилик ва битта доривор кластерлар фаолияти йўлга қўйилди.

Ҳақиқатан ҳам, мазкур тизим қисқа вақтда катта натижаларни қўлга киритиш имконини берди. 2021 йилда кластерлар томонидан 9,2 миллион тонна қишлоқ ҳўжалиги махсулоти, жумладан, 6,6 миллион тонна бошқоқли дон етиштирилган.

мер ҳўжалигида уни етиштириш агротехнологиялари, хомашёни қайта ишлаш ва тайёр махсулот ишлаб чиқариш занжирини йўлга қўйилди.

Ҳамкорлар ўртасида коммуникация, яъни ўзаро бош мақсадни тушунамаслик, муаллифлик ҳуқуқларига эғалик қилиш, бошқарувда ҳам муаммолар бўлди. Шунга таъкидлаш лозимки, бундай муаммо деярли барча кластерда мавжуд.

Компаниянинг асосий вазифаларидан бири илмий-инновацион ишланмаларни яратиш эди. Жумладан, топинамбурини инфракизил нурда куриштиш ускунаси (I2Q савдо белгиси), куриштишнинг инновацион технологияси (Ts), биофаол махсулот ва махсулотнинг савдо белгиси ишлаб чиқилди.

Барча ишланмалар амалиётга татбиқ этилди. Ишлаб чиқилган махсулот (савдо белгиси — “TOPInulin”, биофаол модда)га Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон техник жиғатдан тартибга солиш агентлиги томонидан талабларга мувофиқлиқ сертификати олинди. Компанияда ишлаб чиқарилган биофаол модда (“TOPInulin”) Германия ва Греция лабораторияларида таҳлил қилиниб, унинг таркибида 53 фозидан ортиқ табиий инсулин борилиги тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланди.

Биофаол модда таркибида инсулин микдорини бозор талабига асосан 77-78 фозигача экстракт қилиш технологияси ҳам ишлаб чиқилди. Бу — фармацевтика саноати учун қимматли субстанция, демакдир. Дунё бозоридида инсулинга талаб доимо ўсиб бормоқда. Айниқса, инсулин биомаҳсулот бўлса унга талаб янада юқори.

Компаниянинг 9 йилдан ортиқ давр мобайнида доривор ўсимлик — топинамбур билан олиб бораётган илмий-инновацион фаолиятини Наманган вилояти ҳокимлиги қўллаб-қувватлаш натижасида Ўқим тўғрисида инновацион ишланмалар ишлаб чиқаришга босқичма-босқич трансфер қилинди.

Муаммо нимада? Ечимлари-чи?

Дунё амалиётда инновацион лойиҳалар энг юқори rischi лойиҳалар ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бундай фаолиятни, асосан, венчур фондлари молиялаштирилади.

Инновацион лойиҳалар riskларидан бири — маъмурий-бўйруқбозлик тўсиқларидир. У айниқса, тадбиркор ва маъмурий бўйруқбозлик тизими коммуникациясида яққол кўринади. “ТОР Industrial Group” МЧЖ инновацион-инвестицион компанияси ва унинг лойиҳалари 2013 йилдан бери шундай қўллаб маъмурий ҳамда субъектив тўсиқларга учради.

Мисол учун топинамбур толқонидаги инсулиннинг салмоғини Ўзбекистондаги лабораториялар 2-3 баробар кам қилиб кўрсатган. Германия, Польша ҳамда Греция лабораторияларида эса инсулин 2-3 марта кўплиги исботланган. Натижада шу махсулотларга сертификатлар олинди. Бу, ўз навбатида, корхонага ишонч берди ва махсулотга мувофиқлиқ сертификатини олишда асос бўлди.

Президентимизнинг тегишли Фармони билан Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги, Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳамда Молия вазирлигига доривор ўсимликлар соҳасини ривожлантириш бўйича тажрибали хорижий мутахассис ва консултантларни жалб қилиш чораларини кўриш вазифаси юклатилди. Айни чоғда бу Фармон билан юқоридаги каби муаммоларнинг ечими кўрсатилди.

Доривор ўсимликлардан олиннадиган фитопрепаратлар истеъмол бозорини яратиш, хусусан, уларнинг дорихоналар тизимида сотувини йўлга қўйиш, фитопрепаратлар яратиш технологиясида халқ табиобати усулларини кенг қўллаш, соғлиқни сақлаш тизимининг бирламчи бўғинида доривор ўсимликлардан олиннадиган фитопрепаратларни қўллаш бўйича ташкилий чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий қилиш вазифаси белгиланди.

Шунингдек, илмий-инновацион лойиҳаларни Давлат бюджетидан молиялаштириш имконияти яратилди берилмоқда. Хусусан, уч ой муддатда доривор ўсимликларга оид илмий ишланмаларнинг 50 фозини тадбиркорлик субъектлари молиялаштирган тақдирда қолган қисmini Давлат бюджетидан илмий лойиҳаларга ажратилган маблағлар ҳисобидан молиялаштириш бўйича тақлиф киритилсин, деб кўрсатилди.

Умуман, давлатимиз раҳбарининг айнаи Фармони билан кўпдан бери қутилган имтиёзлар ва имкониятлар берилдики, бу соҳа тараққиётини таъминлашда ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Исмоил САИФНАЗАРОВ,
ТДИУ профессори,
Маҳмадхон ҚОСИМОВ,
ТДИУ доценти.

Дунёни флослантираётган асосий чиқинди пластик экани ҳеч кимга сир эмас. Унинг қоримчалари ва турлари 100 йилдан 500 йилгача ерда чиримасдан ётиши илмий исботланган.

Тасаввур қилинг, 100 йилдан кейин авлодларимиз археологик қазималарда қадимий ёдгорликларни эмас, ишлатилган турли хил пластик махсулотларни топса... Турган гапки, улар аждодларининг она заминини флослантиришга қўшган ҳиссасига, албатта, ижобий баҳо бермайди...

Мушоҳада

Эсингизда бўлса, водийлик деҳқонлар бир пайтлар чигитни плёнка остига экишди, бу “усул” республика бўйича тарғиб қилиниб, ҳатто ҳўжаликлар ана шу плёнкани сотиб олишга мажбур қилинди. Европа давлатлари умуман фойдаланмайдиган ва инсон саломатлигига хавф соладиган бундай плёнкаларни маълум доирадаги “тадбиркорлар” Хитойдан арзон-гаровга олиб келиб, “росса-а пулашди”, олмагани мажбур қилишди.

Оқибатда плёнка қолдиқлари қанчадан-қанча пахта майдонларида қолиб кетди, уларни йиғиштириб, адоғига етиб бўлмади. У эса асрлар утосида, тупроққа қўшилиб кетмас экан.

Бундай вазиятга кимдир пластик буюмлар ва елим халтачаларни ёқиб юбориб, улардан қутулиш мумкин-ку, деб ўйлар. Аммо бу усул инсон саломатлиги ва экологияга янада хавфлироғи билан ажралиб туради.

Хас-хашак ва турли чиқиндилар ёқилганида ундан тарқаган тугун таркибда 400 дан ортиқ кимёвий моддалар бўлиб, уларнинг 43 га яқини одам организмидида саратон касаллигини келтириб чиқарадиган (канцероген) моддалар ҳисобланади. Унинг таъсирида инсонларда аллергия

ҳолатлар, бронхиял астма ва бошқа ўсма хасталиклар келиб чиқади. Тугун кўпроқ ёш болаларга тез таъсир қилади.

Шундай экан, аҳоли яшаш пунктлари ва уларга туташ бўлган ҳудудларда хас-хашак, ҳазон ҳамда турли маиший чиқиндилар ёқилмаслиги керак.

Полиэтилен халтачалар ва бошқа турдош буюмларнинг инсон саломатлигига жиддий зарар етказишидан ташвишга тушган бир қатор давлатларда ундан воз кечишга шошилмоқда. Масалан, Грузияда 2018 йил 1 октябрдан 15 микронгача бўлган полиэтилен пакетларни ишлаб чиқариш тақиқланди. Молдова 2019 йил январь ойидан полиэтилен пакетлардан воз кечди. Янги Зеландияда 2019 йил июль ойидан целлофан пакетлардан фойдаланиш тўхтатилди. Чили, Зимбабве, Австралия, Буюк Британия ва Кенияда ҳам шундай тақиқлов амалда.

Ўзбекистонда ҳам полиэтилен пакетларни 40 микронгача ишлаб чиқариш ва импорт қилиш, сотувчиларга махсулот сотиб олган харидорларга пакетларни бепул тақдим этиш, шунингдек, сотиб олинаётган махсулотлар нархига пакетлар қийматини қўшиш ёки уларни таннархидан паст

ЕЛИМ ХАЛТАЧАЛАРДАН ҚАЧОН ҚУТУЛАМИЗ?

нархларда сотиш тақиқланди. Аммо қабул қилинган қарор фақат супермаркетларда амалда бўлиб, бозорлардаги ҳолат аввалгидек қоляпти. Кимнинг қўлига қарасанг, елим халтачалар, унинг ичидида эса озиқ-овқатдан тортиб, дори-дармонгача сақланаяпти. Лекин ватандошларимиз елим халтачаларда сақланаётган озиқ-овқатларнинг, елим идишлардаги ичимликларнинг сифат таркиби кескин ўзгаришидан, бу эса инсон саломатлигига хавф солишидан хабардорми? Албатта, хабардор.

Чунки оддий кўча сўпурчувида тортиб ёш болагача икитмовий тармоқларда берилаятган боши-охири йўқ ахборотдан воқиф, ачинарлиси, ўз соғлиғини муҳофиза қилишга чорлайдиган маълумотларга аҳамият бермайди.

Бугун билиб-билмай елим халтачаларнинг шахару қишлоқлар бўйлаб тарқатилишига одамларнинг ўзи ҳисса қўшмоқда. Бир мисол: кўпична ота-она мактабга кетаётган фарзандни қўлига чиқинди солинган елим халтачани бериб, уни махсус қутига ташлаб кетишни тайинлайди. Уйинқароқ бола эса мактабга боришда йўл-йўлақай чиқиндиларни сочиб-тўкиб, кейин елим халтачани ҳам улоқтириб юборади. Буни ҳаммамиз биламиз.

Чунки бола — бола-да! Агар биз фарзандимизни мактабга жўнатаётганимизда икки-уч марта у билан бирга қизиқ, қўлидаги чиқинди солинган халтачани махсус қутига солишини назорат қилсак, бола кейинчалик ана шунга ўрганади, чиқиндини қўчага сочиб кетмайдиган бўлади.

Бугунги кунда табиат ва атроф-муҳит мусаффолигини сақлаш учун 40 дан зиёд давлатлар бир марталик политизимини мактабга жўнатаётган фойдаланишни чеклади ёки бутунлай тақиқлади. Масалан, 2000 йилларнинг бо-

шарида Сингапур, Тайван ва Бангладешда бундай буюмлар билан дарёлар ҳамда канализация тармоқлари ифлосланганлиги, оқибатда оммавий сув тошқинлари юзгага келганлиги сабабли шундай қарорга келинди. Кейин улар сафига бошқа кўпгина давлатлар қўшилди.

Дания ҳукумати томонидан дўконларда полиэтилен халтачалар билан савдо қилишга катта микдорда жарима қўлланилганлиги боис бундай буюмлардан фойдаланиш бирданга 90 фозгача камайди. Англияда эса биопакетлар кенг тарқалган. Ёки мазкур мамлакатдаги қўллаб супермаркетларда қозғак пакетлардан фойдаланишди. Финляндияда эса савдо дўконларига ишлатилган полиэтилен халтачаларни қайта ишлайдиган автоматлар қўйилган.

Россияда ҳозиргача экологлар пластик буюмларни чеклашга муваффақ бўлгани йўқ. Аммо жамоатчилик вакиллари мазкур йўналишда доимий равишда иш олиб бориб, одамларга полиэтилен халтачаларнинг зарарларини тўғрисида маълумотлар бериб, озиқ-овқат махсулотларини хавфсиз экологик халтачаларда сақлашга даъват қилишмоқда.

Бугун дунё экологлари полиэтилен халтачаларнинг зарари тўғрисида бонг урмоқда. Йилгига миллионлаб тонна пластик буюмлар чиқиндиларга ташланиши оқибатида ер за-

...Елим пакетчалар ҳали пайдо бўлмаган даврларда, эсингизда бўлса, бозорларда турли халталардаги қозғак халтачалар сотиларди. Аслида у ҳам арзон, ҳам инсон саломатлигига хавф солмайдиган даражада экологик тоза эди. Нима учун соҳа мутахассислари, озиқ-овқат саноати мутахассислари ишончли бўлган ана шу халтачаларни истеъмолда ишлатишни жорий қилмапти? Ёки Ўзбекистон бўйича елим пакетчалар ишлаб чиқариш ва сотишдан кимдир, айтилмай, бирорта мансабдор манфаатдорми?

Умуман, Соғлиқни сақлаш вазирлиги бу борада нега ўзининг узи-кесил фикрини билдирмапти?

Нуруллоҳ ОСТОНОВ
(«Халқ сўзи»).

Изланиш

ТОМОРҚАДА ГЎЗАЛЛИК ЯРАТАЁТГАНЛАР

Фаргона вилоятининг Ўзбекистон туманидаги Эски Яйпан маҳалласида яшовчи Бахтиёр Сулаймонов 7 сотих томорқасида ноёб гул ва ўсимлик қўчатларини етиштириб, катта даромадга эга бўлмоқда.

Хонадонда парваришланаётган юзга яқин турдаги ноёб гул ва дарахтлар орасида шифобахш гиёҳлар ҳам бор. Фундук (ўрмон ёнғоғи), годжи (Тибет барбариси), сумах (сирқа дарахти), оқ қайин, бамбук, манго, киви, папая, апельсин, мандарин, ананас, қорағат, жасмин, магнолия каби ноёб ва манзарали дарахтлар, экзотик мевалар, гул қўчатлари ҳамда доривор ўсимликлардан иборат бу жаннатмонанд манзилга келган кишининг гўзалликдан бахридиди очилиши, шубҳасиз.

Ботир МАДИЁРОВ
(«Халқ сўзи»).

ШОЛИЧИЛИКДА СУВ ТЕЖАШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ҚЎЛЛАНИЛМОҚДА

Корақалпоғистон Республикасининг Нукус туманидаги тажриба майдонида Ўзбекистон Республикаси Сув ҳўжалиги вазирлиги, Ирригация ва сув муаммолари илмий-тадқиқот институти томонидан шולי етиштиришда ёмғирлибти ва томчилатиб сугориш технологиясини жорий этиш бўйича илмий изланишлар олиб боришмоқда.

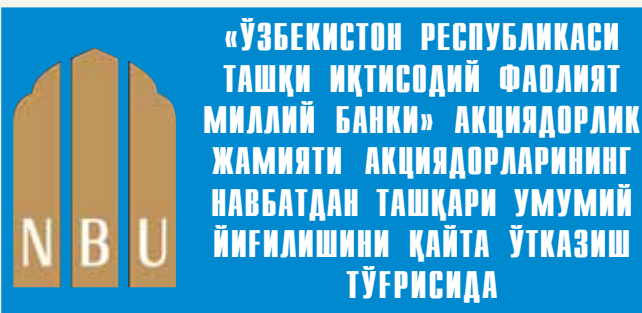
— “Корақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятининг тупроқ-иқлим шароитларида шולי етиштиришда сувни тежовчи технологияларни ишлаб чиқиш” лойиҳаси асосида ҳудудда сув билан бирга бошқа ресурслар тежаллиши ҳам қутилмоқда, — дейди Ирригация ва сув муаммолари илмий-тадқиқот институти таъин докторанти Ерлан Ботирбаев. — Жумладан, йиллик сув сарфи микдори тупроқ-иқлим шароитига ва навларнинг биологик хусусиятига мос равишда 60 — 70 фозгача, уруқлик сарфи — 40, кимёвий минерал ўғитлар — 15 — 20, бегона ўғлар ва касалликларга қарши фойдаланадиган

гербицидлар 30 фозгача иқтисод қилинади. Ёмғирлибти, томчилатиб сугориш орқали экилган уруғларнинг унвчанлиги 40 — 50 фозгача 70 — 80 фозгача ортади ва шולי 25 — 30 кун эрта пишади. Асосийси, ҳосилдорлик 40 — 50 фозгача ортади.

Нукус туманидаги 1,5 гектар тажриба майдонида шолнинг “Гулистон” нави экилган бўлиб, ҳозирги кунда экин майдонининг бир қисмига ёмғирлибти, бир қисмига томчилатиб сугориш технологияси ўрнатилган. Айни кунларда шולי баравар ўсмоқда.

Ғайрат ОТАЖОНОВ
(«Халқ сўзи»).

ЭЪЛОН

Жамиятнинг номи: **“Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки” акциядорлик жамияти.**

Жойлашган жойи: **100084, Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Амир Темур шоҳрўҳаси, 101-ўй.**

Электрон почта манзиллари: **info@nbu.uz, webmaster@nbu.uz**

Қайта йиғилиш ўтқазиш санаси ва манзили: **2022 йил 29 июль, соат 10:00. Тошкент шаҳри, Амир Темур шоҳрўҳаси, 101-ўй.**

Акциядорларнинг реестри шакллантириладиган сана: **2022 йил 7 июль.**

Ўзбекистон Республикаси “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонунининг 68-моддасига мувофиқ, акциядорларнинг умумий йиғилишини ўтқазиш учун қворум бўлмаса, акциядорларнинг тақоррий умумий йиғилишини ўтқазиш санаси эълон қилинади. Акциядорларнинг тақоррий умумий йиғилишини ўтқазишда кун тартибини ўзгартиришга йўл қўйилмади.

“Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки” акциядорлик жамиятининг 2022 йил 13 июлдаги навбатдан ташқари умумий йиғилиши қворумига эга бўлмади.

Ўзбекистон Республикаси “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонунининг 68-моддасига кўра, 2022 йил 13 июлдаги акциядорларнинг навбатдан ташқари умумий йиғилишини ўтқазиш учун қворум бўлмаганлиги сабабли, жамият акциядорларининг навбатдан ташқари тақоррий умумий йиғилишини ўтқазиш санаси 2022 йил 29 июль кун қилиб белгиланди.

Банк акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилиши кун тартиби ўзгаришсиз қолдирилди.

1. “Ўзбекистон” банк” АЖнинг 2021 йил учун соф фойдасини тақсимлаш;
2. “Ўзбекистон” банк” АЖ устав капиталини қўпайтириш;
3. Қўшимча акциялар чиқариш тўғрисидаги қарорни тасдиқлаш;
4. “Ўзбекистон” банк” АЖ тафтиш комиссиясининг фаолиятини тугатиш.

Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси жамоаси бўлим бошлиғи Ўқтамжон Назировга онаси **Маҳбуба НАЗИРОВА**нинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлиқ билдирди.

Халқ сўзи Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 748. 24 563 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қозғак бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетанинг ҳақидаги маълумотларни қўллаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-233-52-55;
Котибият 71-233-10-28; Эълонлар 71-232-11-15.

Тахририятга келган қўёзмалар тақриз қилинмайдиган ва муаллифга қайтарилмайдиган.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета тахририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфия жиғатдан сифати чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:

100000,

Тошкент шаҳри,

Матбуотчилик кўчаси, 32-ўй.

Навбатчи муҳаррир — Ф. Бозоров.

Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббев.

“Шарқ” нашриёт-м